

Nowe dane o rozmieszczeniu chrząszczy z rodziny
czarnuchowatych (Coleoptera: Tenebrionidae)
na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej.
Część 2: Lagriinae i Diaperinae *

New records of darkling beetles (Coleoptera: Tenebrionidae)
on Wielkopolska-Kujawy Lowland.
Part 2: Lagriinae and Diaperinae

Marek BUNALSKI¹, Szymon KONWERSKI², Marek PRZEWOŹNY³,
Rafał RUTA⁴

¹Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Katedra Entomologii, ul. Dąbrowskiego 159,
60-594 Poznań; e-mail: bunalski@au.poznan.pl

²Wydział Biologii UAM, Zbiory Przyrodnicze, ul. Umultowska 89, 61-614 Poznań;
e-mail: szymkonw@amu.edu.pl

³Wydział Biologii UAM, Zakład Zoologii Systematycznej, ul. Umultowska 89,
61-614 Poznań; e-mail: hygrotus@amu.edu.pl

⁴Instytut Zoologiczny UWR, Zakład Bioróżnorodności i Taksonomii Ewolucyjnej,
ul. Przybyszewskiego 63/77, 51-148 Wrocław; e-mail: scirtes@biol.uni.wroc.pl

ABSTRACT: New data on the occurrence of 2 species of Lagriinae and 13 species of Diaperinae on Wielkopolska-Kujawy Lowland is presented. *Lagria atripes* MULS. et GUILL. is reported from the region for the first time.

KEY WORDS: Coleoptera, Tenebrionidae, Lagriinae, Diaperinae, new records, W Poland, Wielkopolska-Kujawy Lowland.

Artykuł stanowi kontynuację rozpoczętego w 2007 roku cyklu prezentującego nowe dane o rozmieszczeniu chrząszczy z rodziny czarnuchowatych (Tenebrionidae) na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej (BUNALSKI i in. 2007). W drugiej części prezentujemy nowe stanowiska i dane o rozmieszczeniu kolejnych 15 gatunków z dwóch podrodzin: Lagriinae i Diaperinae.

* Druk pracy w 30% sfinansowany przez Katedrę Entomologii UP w Poznaniu.

Lagriinae są reprezentowane w Europie przez około 50 gatunków, większość palearktycznych przedstawicieli tej podrodziny rozmieszczona jest w Azji. Do niedawna podrodzina ta miała rangę samodzielnej rodziny i tak była ujmowana w większości krajowych opracowań (BURAKOWSKI 1976; BURAKOWSKI i in. 1987). Obecnie włączana jest w skład rodziny Tenebrionidae (IWAN 2004; LÖBL, SMETANA 2008). Na obszarze Polski występują trzy gatunki Lagriinae, reprezentujące dwa plemiona i dwa rodzaje: plemię Laenini z rodzajem *Laena* DEJEAN, 1821 i plemię Lagriini z rodzajem *Lagria* FABRICIUS, 1775 (LÖBL i in. 2008; MERKL 2008). Z rodzaju *Laena* został w Polsce stwierdzony tylko jeden gatunek *Laena reitteri* WEISE, 1877 (BURAKOWSKI i in. 1987). Jest to gatunek górski, bardzo rzadko spotykany w naszym kraju, niedawno wykazany z nowego stanowiska (BYK 2008). Z rodzaju *Lagria* wykazane zostały w Polsce dwa gatunki: *Lagria atripes* MULS. et GUILL. i *Lagria hirta* (L.) (BURAKOWSKI 1976).

Podrodzina Diaperinae wielokrotnie zmieniała swój status i zakres systematyczny, przy czym poszczególne rodzaje przenoszono do podrodziny Tenebrioninae (BURAKOWSKI i in. 1987; STEBNICKA 1991). Według podziału przyjętego w „Catalogue of Palaearctic Coleoptera” (LÖBL i in. 2008) jest ona reprezentowana w Polsce przez 5 plemion, 10 rodzajów i 21 gatunków. W Polsce stwierdzono następujące plemiona i rodzaje: Crypticini (*Crypticus* LATR. – 1 gat.), Diaperini (*Alphitophagus* STEPH. – 1 gat., *Diaperis* O. F. MÜLL. – 1 gat., *Gnatocerus* THUNB. – 1 gat., *Neomida* DAHL – 1 gat., *Pentaphyllus* DEJ. – 1 gat., *Platydema* CAST. et BRULLÉ – 2 gat.), Hypophlaeini (*Corticeus* PILL. et MITT. – 10 gat.), Myrmechixenini (*Myrmechixenus* CHEVR. – 2 gat.), Scaphidemini (*Scaphidema* REDT. – 1 gat.). W „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1987) podano 20 gatunków z podrodziny Diaperinae; KUBISZ (2000) wykazał jeszcze jeden: *Corticeus* (*Corticeus*) *bicoloroides* (ROUB.). Istnieje prawdopodobieństwo stwierdzenia w Polsce kolejnych gatunków z tej podrodziny: *Phaleria cadaverina* (FABR.) i *Corticeus* (*Corticeus*) *versipellis* (BAUDI). Oba wymienione gatunki były już wzmiankowane z naszego kraju, jednak ze względu na niepewny charakter tych danych ich występowanie wymaga potwierdzenia nowymi obserwacjami. Warto nadmienić, iż obydwie gatunki zostały podane jako występujące w Polsce w „Catalogue of Palaearctic Coleoptera” (op. cit.), oraz jako występujące, ale ostatnio niepotwierdzone w „Icones Insectorum Europae Centralis” (NOVÁK 2007).

Od czasu wydania 14 tomu „Katalogu fauny Polski” (op. cit.), ukazało się zaledwie kilka prac, w których można znaleźć dane o Lagriinae i Diaperinae Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, przy czym informacje w nich zawarte odnoszą się najczęściej do pojedynczych gatunków (BOROWIEC 1991; KONWERSKI 1998; JAŁOSZYŃSKI, KONWERSKI 2001; KONWERSKI, PRZEWOŻNY 2001; RUTA, MELKE 2002; SIENKIEWICZ, KONWERSKI 2005; RENNER, MES-SUTAT 2007; RUTA 2007).

W poniższym opracowaniu wykorzystano materiały udostępnione przez następujące osoby:

AG – Agnieszka GRONOWICZ, AK – Aneta KONWERSKA, AŁ – Antoni ŁĘSZCZAK, MB – Marek BUNALSKI, MC – Magdalena CETNER, MK – Maciej KAŹMIERCZAK, MM – Mariusz MLECZAK, MP – Marek PRZEWOŹNY, PS – Paweł SIENKIEWICZ, RL – Rosław LEWANDOWSKI, RM – Robert MATUSIAK, RR – Rafał RUTA, SK – Szymon KONWERSKI, WK – Wojciech KUBASIK.

Okazy dowodowe, o ile nie zaznaczono inaczej, znajdują się w kolekcjach autorów. Wszystkim wymienionym osobom dziękujemy za przekazanie lub udostępnienie materiałów.

Systematykę i nazewnictwo przyjęto za „Catalogue of Palaearctic Coleoptera” (op. cit).

LAGRIINAE

Lagria atripes MULSANT et GUILLEBEAU, 1855

- XU11 Lusowo ad Poznań, 22 VIII 1994 – 1 ♀, roślinność zielna na północnym brzegu Jez. Lusowskiego, leg. SK;
- XT38 Rogalin, 24 V 2007 – 1 ♂, czerpakowanie z liści dębu, leg. MP.

W Polsce chrząszcz ten należy do bardzo rzadko odławianych, znany jest zaledwie z kilku stanowisk w 4 krainach: Pojezierze Pomorskie, Śląsk Dolny, Wyżyna Małopolska (BURAKOWSKI i in. 1987), a ostatnio wykazany z Puszczy Białowieskiej (KUBISZ, TSINKEVICH 2001). Gatunek nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

Lagria hirta (LINNAEUS, 1758)

- WT95 Nadleśnictwo Włoszakowice, 10 VII 2008 – 1 ex., dąbrowa, oddz. 99/100, na roślinności zielnej, leg. MB;
- WU20 Sieniawa ad Lubrza, 16 VII 2006 – 2 exx., park podworski, na roślinności zielnej, leg. MB;
- XT09 Leśnictwo Woźniki ad Dakowy Mokre, 10 VII 2007 – 2 ♂♂, polana leśna, na roślinach zielnych, leg. MB;
- XT38 Rogalin, 13 VII 2001 – 1 ♂, leg. MP;
- XU04 Obrzycko vic., 14 VI 1994 – 1 ex., leg. SK;
- XU04 Kobylniki ad Obrzycko, 6 VII 2005 – 2 exx., trawiasta polana w lesie sosnowym, w czerpak, leg. MB;
- XU11 Lusowo ad Poznań, 23 VII 1997 – 5 exx., na baldaszkowatych na północnym brzegu Jeziora Lusowskiego; 26 VII 1997 – 3 exx., łąka z *Cirsium* sp., leg. SK;
- XU13 Sycyn Dolny ad Szamotuły, 28 VI 2004 – 3 exx., z krzewów na graniicy lasu sosnowego i olsu, leg. MB; 26 V 2007 – 1 ex., las sosnowy, czerpa-

- kowanie z roślin zielnych, leg. MB; 2 VI 2007 – 1 ex., las sosnowy, czerpakowanie wzdłuż drogi, leg. MB; 1 VII 2007 – 1 ex., 22 VI 2008 – 2 exx., las sosnowy, czerpakowanie z roślin zielnych, leg. MB; 28 VII 2008 – 2 exx., „Dołęga”, przyziemna dziupla w starym dębie, w pułapki ziemne, leg. MB;
- XU20 Poznań - Ogrody, 29–30 VII 2008 – 5 exx., samołówka świetlna, leg. MB;
 - XU22 Biedrusko vic. ad Poznań, VII 2006 – 1 ex, poligon wojskowy, „Las Artyleryjski”, leg. SK;
 - XU30 Poznań - Fort IIa, 6 VII 1997 – 1 ♀, leg. MP;
 - XU41 Wierzenica ad Swarzędz, 19 VIII 1965 – 1 ex., coll. MB;
 - XU41 Kobylnica ad Swarzędz, 19 VII 2008 – 2 exx., ad lucem, leg. RL.

Jeden z najpospolitszych przedstawicieli rodziny i stanowczo najczęściej spotykany przedstawiciel Lagriinae w Polsce. Występuje licznie na obszarze całego kraju, nie znany jeszcze tylko z dwóch krain (BURAKOWSKI i in. 1987).

DIAPERINAE

Crypticus (Crypticus) quisquilius (LINNAEUS, 1760)

- CD05 Giebnią ad Janikowo, 30 V 2007 – 1 ex., słonawisko, leg. MP;
- WU30 Boryszyn ad Lubrza, 19–20 VI 2005 – 2 exx., piasznica za wsią, leg. MB;
- XT29 Mosina ad Poznań, 25 VI 1996 – 1 ex., leg. AK;
- XT77 Śmiełów vic., 7 VII 2007 – 1 ex., łąki nad Lutynią, przy pniu dębu, leg. MB;
- XU11 Lusowo ad Poznań, V 1996 – 1 ex., 1 VI 1996 – 1 ex., 15 VI 1997 – 1 ex., na drodze; 3 VII 1997 – 1 ex., pod kamieniem; 23 V 1999 – 1 ex., w ogródku przydomowym, leg. SK;
- XU13 Sycyn Dolny ad Szamotuły, 1–3 VI 1997 – 2 exx., piaszczysta droga przy lesie sosnowym; 7–8 VI 1997 – 2 exx., piasznica przy lesie, w pułapki ziemne, leg. MB; 24 VI 2007 – 1 ex., 10 VIII 2008 – 1 ex., przy domu, leg. MB;
- XU18 Piła vic., 17 VI 1999 – 1 ex., młodnik sosnowy nad jez. Piaszczystym, leg. RR;
- XU30 Poznań, 4 VII 1992 – 1 ex., dolina Warty, leg. PS;
- XU30 Poznań - Rataje, 5 VI 2005 – 1 ex., na alejce osiedlowej, leg. SK;
- XU30 Poznań - Malta, 7 VI 1998 – 3 exx., alejka spacerowa nad brzegiem jez. Malta, leg. SK;
- XU31 Radojewo ad Poznań, 8 VIII 1997 – 1 ex., w ogrodzie, leg. SK;
- XU31 Radojewo vic., 14 VII 2004 – 2 exx., poligon wojskowy, pułapka Barbera na murawie kserotermicznej, leg. PS;

– XU31 Poznań - Morasko, 22 VI 1983 – 2 exx., pod zwałonym kasztanowcem przy polu, leg. PS.

Gatunek pospolity i szeroko rozmieszczony w Polsce, spotykany licznie na nasłonecznionych piaszczystych miejscach, choć nie był wykazywany z większości krain górskich (BURAKOWSKI i in. 1987). O jego występowaniu w Poznaniu pisze KONWERSKI (2002).

Alphitophagus bifasciatus (SAY, 1824)

– VU60 Nowy Lubusz, 25/26 VII 2001 – 1 ex., ad lucem w łągu, leg. SK;

– XU28 Piła - Leszków vic., 1 VIII 1999 – 1 ex., obumierający *Acer negundo* L. z *Polyporus squamosus* (HUDS.) FR. [obecnie drzewo nie istnieje], leg. RR.

Chrząszcz występujący w Polsce głównie w środowiskach synantropijnych, odławiany i wykazywany rzadko. Znany zaledwie z 9 krain, ostatnio wykazany z Puszczy Białowieskiej i Śląska Górnego (BURAKOWSKI i in. 1987; BOROWIEC i in. 1992; KRÓLIK 1999). Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podany ostatnio ponad 50 lat temu (BURAKOWSKI i in. 1987).

Diaperis boleti (LINNAEUS, 1758)

– WT95 Nadleśnictwo Włoszakowice, 10 VII 2008 – 4 exx., dąbrowa, oddz. 99/100, w starych owocnikach żółciaka siarkowego, leg. MB;

– XT38 Rogalin ad Mosina, 25 VIII 1996 – 2 exx., las łągowy, na dębie, leg. MC; 28 IX 2006 – 2 exx., w owocnikach poroka brzoźowego, leg. et coll. AŁ; 29/30 VI 2006 – 1 ex., w nocy na starym dębie, leg. MP;

– XT38 rez. „Krajkowo” ad Mosina, 20 VI 2007 – 3 exx., las łągowy, na starych owocnikach żółciaka siarkowego wyrosłych na leżącym dębie, leg. MB; 30 VI 2007 – 1 ex., leg. MP;

– XU03 Ruks-Młyn ad Szamotuły, 10 VI 2008 – 36 exx., las sosnowy, w hubach na leżącej brzozie, leg. MB;

– XU04 Obrzycko, 19 VI 1997 – 6 exx., na hubach porastających spróchniały pień dębu nad brzegiem Warty [bardzo licznie, razem z *Eledona agricola* (HERBST)], leg. SK; 13–14 VI 2000 – 1 ex., 14–15 VI 2000 – 1 ex., samołówka świetlna, leg. MP;

– XU11 Lusowo ad Poznań, 30 V 1995 – 1 ex., na drodze; 8 III 1996 – 1 ex., w próchnie *Salix* sp., leg. SK;

– XU13 Sycyn Dolny ad Szamotuły, 22 VIII 2002 – 6 exx., las sosnowy, na świeżych owocnikach żółciaka siarkowego wyrosłych na grochodrzewie, leg. MB;

– XU18 Piła - osiedle Górne, 18 III 1997 – 1 ex., leg. RR;

– XU19 Piła - Gładyszewo vic., oddz. 170, 1 IV 1999 – 1 ex., leg. RR;

– XU20 Poznań - Ogrody, 2 VI 2004 – 1 ex., samołówka świetlna, leg. WK;

- XU23 Gołaszyn vic. ad Poznań, 9 IV 2000 – 2 exx., poligon wojskowy, na grzybach porastających stojący pień *Betula* sp. leg. SK;
- XU32 Biedrusko ad Poznań, 13 V 2001 – 2 exx., poligon wojskowy, leg. MP;
- XU43 Rejewiec ad Skoki, 23 IX 2006 – 7 exx., w owocnikach porka brzożowego [*Piptoporus betulinus* (BULL.: FR.) KARST.], leg. MP.

Występuje na obszarze całej Polski, był wykazywany z większości krain (BURAKOWSKI i in. 1987).

Gnathocerus (Gnathocerus) cornutus (FABRICIUS, 1798)

- CC39 Koło, 10 I 2000 – 7 exx., w piekarni, 1ex., leg. MK.

Gatunek kosmopolityczny, znany w Polsce z nielicznych stanowisk z zaledwie 8 krain. Ostatnio wykazany z Pojezierza Pomorskiego i Śląska Górnego (SIENKIEWICZ 1996; GRZYWOCZ, SZOŁTYŚ 1996).

Neomida haemorrhoidalis (FABRICIUS, 1787)

- XS59 Skoroszów vic., 15 VIII 2006 – 1 ex., buczyna, leg. RR;
- XU13 Sycyn Dolny ad Szamotuły, 13 II 2008 – 15 exx., 23 II 2008 – 5 exx., 11 V 2008 – 4 exx., „Dołęga”, w starych owocnikach hub na spróchniałych brzożach, leg. MB.

Gatunek w Polsce rzadko odławiany. Znany z 12 krain, ostatnio wykazany z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, Podlasia, Gór Świętokrzyskich i Bieszczadów (BURAKOWSKI i in. 1987; BOROWIEC 1991; KUBISZ, SZWAŁKO 1991; KUBISZ i in. 1998; BIDAS 2007). Z Wielkopolski po raz pierwszy podany przez BOROWCA (1991) z buczyn w okolicach Skoroszowa. Odnalezienie gatunku po 15 latach potwierdza jego utrzymywanie się w tym kompleksie leśnym. Związany jest głównie ze starymi drzewostanami liściastymi, choć z obserwacji prowadzonych w leśnictwie Sycyn (północna Wielkopolska) wynika, iż może występować również licznie w lasach sosnowych zasiedlając huby porastające próchniejące brzozy. Gatunek umieszczony w kategorii NT na „Polskiej Czerwonej Liście Chrząszczy” (PAWŁOWSKI i in. 2002).

Pentaphyllus testaceus (HELLWIG, 1792)

- CC38 Kościelec ad Koło, V 1998 – 2 exx., oddz. 368, leg. RM; 10 VI 1998 – 3 exx., leg. MK; 25 I 2003 – 8 exx., w próchnie *Quercus* sp., leg. RM;
- WT95 Nadleśnictwo Włoszakowice, 10 VII 2008 – 5 exx., dąbrowa, oddz. 99/100, w starych owocnikach żółciaka siarkowego, leg. SK;
- XU13 Sycyn Dolny ad Szamotuły, 17 V 2008 – 5 exx., 24 V 2008 – 1 ex., 7 VI 2008 – 12 exx., 11 VI 2008 – 4 exx., „Dołęga”, przyziemna dziupla w starym dębie, w pułapki ziemne, leg. MB;

- XU18 Piła - Kalina, 12 VIII 1999 – 3 exx., w próchnie powalonego dębu na polanie, leg. RR;
- XU20 Poznań - ul. Roosevelta, 3 IV 2004 – 1 ex., próchniejący grocho-drzew, leg. RR;
- XU22 Leśnictwo Maniewo ad Oborniki, 24 X 2006 – 1 ex., w owocniku żółciaka siarkowego (*Laetiporus sulphureus* MURR.), leg. MB;
- XU68 rez. „Borek”, 21 VII 2003 – 2 exx., leg. RR.

W Polsce gatunek rzadko spotykany, znany z 11 krain, głównie na podstawie starych danych (BURAKOWSKI i in. 1987). Występuje w suchym, proszko-watym próchnie drzew liściastych, zwłaszcza dębów.

Platyedema violaceum (FABRICIUS, 1790)

- CC37 Tarnowa ad Turek, 1 X 2000 – 1 ex., leg. MK;
- CC38 Dąbrowice ad Koło, 26 IX 1994 – 1 ex., 20 I 1998 – 1 ex., leg. MK;
- XU04 Leśnictwo Daniele ad Obrzycko, 14 XI 2006 – 2 exx., pod korą dębu, leg. MP et SK;
- XU04 rez. „Świetlista Dąbrowa” ad Obrzycko, 17 XI 2006 – 1 ex., pod korą dębu, leg. MP; 18 VII 2007 – 3 exx., wieczorem, na korze próchnieją-cego dębu, leg. MB;
- XU13 Sycyn Dolny ad Szamotuły, 14 X 2006 – 1 ex., las sosnowy, koło pnia starego dębu, leg. MB; 13 II 2008 – 2 exx., „Dołęga”, pod korą leżących pni topolowych, leg. MB;
- XU18 Piła - Kalina, 11 V 1997 – 1 ex., leg. RR;
- XU18 okolice Jez. Piaszczystego ad Piła, 31 III 1998 – 1 ex., leg. RR;
- XU18 Piła vic., 24 IV 1999 – 1 ex., oddz. 197/198, pod korą wałka dębowe-go, leg. RR;
- XU19 Piła - Gładyszewo vic., 29 V 2000 – 1 ex., oddz. 173, śluzowiec na zrębie, leg. RR;
- XU21 Poznań - Morasko, rezerwat „Meteoryt Morasko”, 16 V 2004 – 1 ex., pod korą martwego, stojącego drzewa liściastego, leg. SK;
- XU23 Gołaszyn vic. ad Poznań, 9 IV 2000 – 1 ex., poligon wojskowy, pod korą leżącego pnia, leg. SK;
- XU32 Biedrusko ad Poznań, 18 X 1998 – 16 exx., poligon wojskowy, pod korą martwego konaru *Acer* sp., leg. SK.

W Polsce chrząszcz spotykany rzadko i sporadycznie, znany z ponad poło-wy krain, przy czym brak jest danych z większości krain górskich (BURAKOW-SKI i in. 1987; BIDAS 2007). Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazywany ostatnio przez KONWERSKIEGO (1998, 1999). Imago są spotykane od jesieni do wiosny najczęściej pod korą starych drzew liściastych.

Corticeus (Corticeus) bicolor (OLIVIER, 1790)

- VU60 Nowy Lubusz, 2–3 VII 2001 – 5 exx., pod korą w łęgu; 25/26 VII 2001 – 1 ex., ad lucem w łęgu, leg. SK;
- WU30 Gościkowo ad Świebodzin, 18 II 2001 – 1 ex., leg. MM;
- XT38 rez. „Krajkowo” ad Mosina, 13 IX 2007 – 2 exx., oddz. 122h i 139a, w resztkach *Fistulina hepatica* na dębie, leg. MP;
- XU11 Lusowo ad Poznań, 2 II 1996 – 4 exx., pod korą, leg. SK;
- XU19 Piła - Gładyszewo, 18 VII 1999 – 1 ex., w żerowisku *Scolytus scolytus* (FABR.), leg. RR;
- XU19 Piła - Górne, ul. Kochanowskiego, 17 III 1997 – 1 ex., 10 IX 1997 – 1 ex., pod korą wiązu [stanowisko zostało zniszczone wraz z modernizacją drogi w 1999 r.], leg. RR;
- XU30 Poznań - Cytań, 23 VIII 1998 – 5 exx., pod odstającą korą spróchniałych leżących pniaków drzew liściastych, leg. SK.

Gatunek rozprzestrzeniony w całej Polsce, ale spotykany nielicznie i pojedynczo. Nieznany tylko z czterech krain, ostatnio wykazany z Pojezierza Mazurskiego i Bieszczadów (BURAKOWSKI i in. 1987; KUBISZ i in. 1998; BYK, BYK 2004). Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej ostatnio wykazywany przez JAŁOZYŃSKIEGO i KONWERSKIEGO (2001) oraz KONWERSKIEGO i PRZEWOŹNEGO (2001).

Corticeus (Corticeus) fasciatus (FABRICIUS, 1790)

- XT38 rez. „Krajkowo” ad Mosina, 13 IX 2007 – 1 ex., oddz. 122h, w resztkach *Fistulina hepatica* na dębie, leg. MP;
- XT78 rez. „Czeszewski Las” ad Czeszewo, 25 V 2006 – 1 ex., na grubym pniu ściętego dębu, w chodnikach kornika *Xyleborus monographus* (FABR.), leg. MP;
- XU01 Bytyń ad Kaźmierz, 29 VII 2008 – 2 exx., oddz. 296, pod korą leżącego pnia dębu, leg. MB;
- XU04 rez. „Świetlista Dąbrowa” ad Obrzycko, 6 V 2006 – 1 ex., pod korą dębu, leg. MB; 28 IV 2007 – 1 ex., na korze dębu uszkodzonego przez *Agri-lus* sp., leg. AG et MP;
- XU18 Piła - Kalina, 12 VII 1999 – 1 ex., polana, na dębie z martwicą boczną, leg. RR; 4 V 2001 – 3 exx., pod korą zwalonego dębu, leg. RR.

Gatunek w Polsce rzadko spotykany, znany z rozproszonych stanowisk w 11 krainach (BURAKOWSKI i in. 1987; BIDAS 2007). Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej ostatnio podawany prawie 100 lat temu (BURAKOWSKI i in. 1987).

Corticeus (Corticeus) linearis (FABRICIUS, 1790)

- CC38 Dąbrowice ad Koło, 2 I 1998 – 1 ex., leg. MK.

Gatunek rozprzestrzeniony najprawdopodobniej w całej Polsce, znany z ponad połowy krain (BURAKOWSKI i in. 1987; BOROWIEC i in. 1992; BIDAS 2007). Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podany ostatnio przez KONWERSKIEGO i PRZEWOŹNEGO (2001).

Corticeus (Corticeus) longulus (GYLLENHAL, 1827)

- XU22 Ocieszyn ad Poznań, 11 IV 1999, 5 exx., poligon wojskowy, pod korą młodych sosen (*Pinus silvestris* L.), leg. SK.

W Polsce chrząszcz bardzo rzadko poławiany, znany z pojedynczych stanowisk w zaledwie 7 krainach, dopiero niedawno wykazany z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (BURAKOWSKI i in. 1987; GRZYWOCZ, SZOŁTYS 1996; SIENKIEWICZ, KONWERSKI 2005; BIDAS 2007).

Corticeus (Corticeus) unicolor PILLER et MITTERPACHER, 1783

- XT38 rez. „Krajkowo” ad Mosina, 20 VI 2007 – 6 exx., pod korą leżącego pnia dębu, leg. MB; 13 IX 2007 – 9 exx., oddz. 122h, w resztkach *Fistulina hepatica* na dębie, leg. MP;
- XT78 rez. „Czeszewski Las” ad Czeszewo, 25 V 2006 – 3 exx., leg. MP;
- XU04 rez. „Świetlista Dąbrowa” ad Obrzycko, 6 V 2006 – 3 exx. pod korą dębu, leg. MB;
- XU23 Gołaszyn ad Poznań, 11 IV 1999 – 3 exx., poligon wojskowy, pod korą leżącego pnia *Betula* sp., leg. SK;
- XU28 Piła - Leszków, 24 VI 2000 – 1 ex., pod korą ok. 80-letniej sosny, leg. RR;
- XU32 Biedrusko ad Poznań, 10 VIII 1998 – 7 exx., poligon wojskowy, pod korą *Alnus glutinosa* (L.) GAERTN., leg. SK;
- XU42 Zielonka ad Poznań, 22–24 IV 1996 – 1 ex., las liściasty, leg. PS;
- XU61 Czerniejewo vic., 5 VIII 2008 – 2 exx., oddz. 122, pod korą *Quercus* sp., leg. MB.

Najczęściej spotykany przedstawiciel rodzaju w Polsce, znany prawie z całego obszaru kraju, nie był podawany tylko z czterech krain (BURAKOWSKI i in. 1987).

Scaphidema metallicum metallicum (FABRICIUS, 1792)

- WT99 Porążyn ad Opalenica, 20 IX 1997 – 1 ex., leg. MP;
- WY29 Łągów, 9 II 1997 – 1 ex., buczyna, w próchnie, leg. SK;

- XT29 Wielkopolski P. N., nad Jez. Jarosławieckim, 1 III 1997 – 1 ex., w próchnie, leg. SK;
- XT29 Wielkopolski P. N., Jezioro vic., 6 V 1997 – 2 exx., leg. MP;
- XT38 Rogalin ad Mosina, 22 IX 1996 – 2 exx., las łęgowy, na dębie, leg. MC; 25 IX 2006 – 1 ex., łęgi, martwy pod dębem, leg. MB; 30 IX 2006 – 1 ex., wysiany ze ściółki, leg. MP;
- XU11 Lusowo ad Poznań, 14 V 1995 – 2 exx. w próchnie *Salix*, leg. SK; 1 IV 2000 – 2 exx. pod korą *Salix fragilis* L. nad śródpolnym oczkiem wodnym, leg. SK; 12 XI 2004 – 1 ex., na południowym brzegu Jez. Lusowskiego, pod korą *Salix* sp., leg. SK;
- XU13 Sycyn Dolny ad Szamotuły, 2 V 2008 – 1 ex., nasadzenie olchowe, w spróchniałym pniu, leg. MB;
- XU18 Piła - Górne, 9 III 1997 – 1 ex., w próchnie sosny, leg. RR;
- XU18 Piła - Staszyce, 27 XII 1997 – 2 exx., pod korą, leg. RR;
- XU19 Piła - park miejski, 7 VI 1999 – 1 ex., na *Polyporus squamosus*, leg. RR;
- XU30 Poznań - Cytadela, 7 IV 1990 – 3 exx. pod korą spróchniałego pnia drzewa, leg. MB;
- XU30 Poznań - Fort IIa, 19 V 1998 – 1 ex., leg. MP;
- XU30 Poznań - Malta, 19 IX 1998 – 4 exx., leg. MP;
- XU31 Radojewo vic. ad Poznań, 3 IX 1998 – 2 exx., poligon wojskowy, w spróchniałym pniu *Alnus glutinosa*, leg. SK;
- XU32 Biedrusko vic. ad Poznań, 18 III 1998 – 1 ex., poligon wojskowy, w próchnie *Salix* sp., leg. SK; 29 III 1998 – 3 exx., poligon wojskowy, w ściółce świetlistej dąbrowy, leg. SK.

Jeden z najczęściej spotykanych gatunków zarówno z podrodziny Diaperinae jak i całej rodziny Tenebrionidae. Rozprzestrzeniony w całej Polsce, choć nie jest znany jeszcze z 8 krain (BURAKOWSKI i in. 1987; GUTOWSKI i in. 2005; BIDAS 2007).

SUMMARY

Three species of Lagriinae and 21 species of Diaperinae (Coleoptera: Tenebrionidae) have been hitherto reported from Poland. In the present paper we provide new data on the occurrence of 15 species of Lagriinae and Diaperinae on Wielkopolska-Kujawy Lowland, two species from Lagriinae and 13 species from Diaperinae, because the majority of distributional records are scarce and outdated.

Lagria atripes MULS. et GUILL. is newly reported from Wielkopolska-Kujawy Lowland and *Corticeus fasciatus* (FABR.) was recorded again after nearly 100 years. *Neomida haemorrhoidalis* (FABR.) recorded from this area is in the category NT on the "Polish Red List of Endangered Animals".

PIŚMIENNICTWO

- BIDAS M. 2007: Nowe stanowiska czarnuchowatych (Coleoptera: Tenebrionidae) w Górach Świętokrzyskich. *Wiad. entomol.*, **26** (4): 291-292.
- BOROWIEC L. 1991: Nowe i rzadkie dla Polski gatunki chrząszczy (Coleoptera). *Wiad. entomol.*, **10** (4): 197-205.
- BOROWIEC L., KANIA J., WANAT M. 1992: Chrząszcze (Coleoptera) nowe dla Puszczy Białowieskiej. *Wiad. entomol.*, **11** (3): 133-141.
- BUNALSKI M., KONWERSKI Sz., PRZEWOŹNY M., RUTA R. 2007: Nowe dane o rozmieszczeniu chrząszczy z rodziny czarnuchowatych (Coleoptera: Tenebrionidae) na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej. Część 1: Cisawki (Alleculinae). *Wiad. entomol.*, **26** (2): 69-78.
- BURAKOWSKI B. 1976: Rozmiazgowate – Pythidae, Omiękowate – Lagriidae, Cisawkowate – Alleculidae. *Klucze oznacz. Owad. Pol.*, Warszawa, XIX, **88–90**: 1-76.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1987: Chrząszcze Coleoptera – Cucujoidea, część 3. *Kat. Fauny Pol.*, Warszawa, XXIII, **14**: 1-309.
- BYK A. 2008: Nowe stanowisko *Laena reitteri* WEISE, 1877 (Coleoptera: Tenebrionidae: Lagriinae) w Polsce. *Wiad. entomol.*, **27** (3): 172.
- BYK A., BYK S. 2004: Chrząszcze saproksyliczne próchnowisk rezerwatu „Dęby w Krukach Pasłęckich”. *Parki nar. Rez. Przyr.*, **23** (4): 555-580.
- GRZYWOCZ J., SZOŁTYS H. 1996: Materiały do poznania koleopterofauny Górnego Śląska (Coleoptera). *Acta Ent. Siles.*, **4** (1-2): 14-18.
- GUTOWSKI J. M., KUBISZ D., BUCHHOLZ L. 2005: Chrząszcze (Coleoptera) drzewostanów sosnowych w Borach Tucholskich. [W:] GWOŹDZIŃSKI K. (red.): Bory Tucholskie. III. Zasoby i ich ochrona. *Wyd. Uniw. Łódzkiego*, Łódź: 113-135.
- IWAN D. 2004: Tenebrionidae. [W:] BOGDANOWICZ W., CHUDZICKA E., PILIPIUK I., SKIBIŃSKA E. (red.): *Fauna Polski – charakterystyka i wykaz gatunków*. MiIZ PAN, Warszawa: 112-113.
- JAŁOSZYŃSKI P., KONWERSKI Sz. 2001: Znaczenie parków śródmiejskich w zachowaniu różnorodności gatunkowej chrząszczy (Coleoptera) na przykładzie parku „Cytadela” w Poznaniu. [W:] INDIKIEWICZ P., BARCZAK T., KACZOROWSKI G. (red.): *Bioróżnorodność i ekologia populacji zwierzęcych w środowiskach zurbanizowanych*. Wyd. NICE, Bydgoszcz: 46-51.
- KONWERSKI Sz. 1998: Nowe stanowisko *Platydema violaceum* (FABR.) (Coleoptera: Tenebrionidae) w Polsce. *Wiad. entomol.*, **17** (1): 61.
- KONWERSKI Sz. 1999: Znaczenie poligonu wojskowego w Biedrusku dla koleopterofauny. [W:] *Konferencja Naukowa „Ochrona owadów w Polsce u progu integracji z Unią Europejską”*, Kraków, 23–24 września 1999. *PTEnt.*, Poznań – IOP PAN Kraków: 29.
- KONWERSKI Sz. 2002: Pustoszący kradnik i niejawiec, czyli co brzmi w trzcinie. [W:] *Wśród zwierząt i roślin – Kronika Miasta Poznania*, 3/2002. *Poznańska Drukarnia Naukowa*, Poznań: 117-125.
- KONWERSKI Sz., PRZEWOŹNY M. 2001: Interesujące gatunki chrząszczy (Coleoptera) odłowione w samolówki świetlne w Puszczy Noteckiej. *Wiad. entomol.*, **20** (3-4): 90.

- KRÓLIK R. 1999 (1997–1998): Materiały do poznania chrząszczy (Coleoptera) Górnego Śląska. Acta Ent. Siles., **5–6**: 15-20.
- KUBISZ D. 2000: *Mordellochroa milleri* EMERY (Mordellidae), *Anaspis bohémica* SCHILSKY (Anaspididae) i *Corticeus bicoloroides* (ROUBAL) (Tenebrionidae) – nowe dla fauny Polski gatunki chrząszczy (Coleoptera: Tenebrionoidea). Wiad. entomol., **19** (1): 9-14.
- KUBISZ D., SZWAŁKO P. 1991: Nowe dla Podlasia i Puszczy Białowieskiej gatunki chrząszczy (Coleoptera). Wiad. entomol., **10** (1): 5-14.
- KUBISZ D., SZWAŁKO P., WOJAS T. 1998: Materials to the fauna of Coleoptera of the Western Bieszczady Mts. (Polish Eastern Carpathians). Roczn. Muz. Górnośl. (Przyr.), **15**: 5-15.
- KUBISZ D., TSINKEVICH V. A. 2001: Tenebrionidae – Czarnuchowate. [W:] GUTOWSKI J. M., JAROSZEWICZ B. (red.): Katalog Fauny Puszczy Białowieskiej. IBL, Warszawa: 182-183.
- LÖBL I., MERKL O., ANDO K., NOUCHARD P., LILLIG M., MASUMOTO K., SCHWALLER W. 2008: Tenebrionidae. [W:] LÖBL I., SMETANA A. (red.): Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Volume 5. Tenebrionoidea. Apollo Books, Stenstrup: 105-352.
- LÖBL I., SMETANA A. 2008: Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Volume 5. Tenebrionoidea. Apollo Books, Stenstrup: 1-670.
- MERKL O. 2008: Lagriini. [W:] LÖBL I., SMETANA A. (red.): Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Volume 5. Tenebrionoidea. Apollo Books, Stenstrup: 113-116.
- NOVÁK V. 2007: Coleoptera Tenebrionidae. Folia Heyrovskyana, Icones Insectorum Europae Centralis, **8**: 1-24.
- PAWŁOWSKI J., KUBISZ D., MAZUR M. 2002: Coleoptera Chrząszcze. [W:] GŁOWACIŃSKI Z. (red.): Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce. Wyd. IOP PAN, Kraków: 88-110.
- RENNER K., MESUTAT J. 2007: Untersuchungen zur Käferfauna der Umgebung von Skwierzyna im westlichen Polen (Wielkopolska). Coleo, **8**: 16-20 + 1 tab. <http://www.coleo.de/2007/Renner/PL1_06.htm>
- RUTA R. 2007 (2006): Chrząszcze (Insecta: Coleoptera) kserotermicznych wzgórz Byszewickich w Dolinie Noteci. Nowy Pam. Fizjogr., **5** (1-2): 49-106.
- RUTA R., MELKE A. 2002: Chrząszcze (Insecta: Coleoptera) rezerwatu „Kuźnik” koło Piły. Roczn. nauk. Pol. Tow. Ochr. Przyr. „Salamandra”, **6**: 57-101.
- SIENKIEWICZ P. 1996: Nowe stanowisko chrząszcza *Gnatocerus cornutus* (FABRICIUS, 1798) (Coleoptera, Tenebrionidae) na Pojezierzu Pomorskim. Wiad. entomol., **15** (1): 58.
- SIENKIEWICZ P., KONWERSKI Sz. 2005: Rare and endangered beetles (Coleoptera) from Krajkowo Nature Reserve in the middle course of the Warta river in Western Poland. [W:] SKŁODOWSKI J., HURUK S., BARŠEVSKIS A., TARASIUK S. (red.): Protection of Coleoptera in the Baltic Sea Region. Warsaw Agricultural University Press, Warsaw: 57-63.
- STEBNICKA Z. 1991: Chrząszcze – Coleoptera, Czarnuchowate – Tenebrionidae, Boridae. Klucze Oznac. Owad. Pol., Wrocław, XIX, **91**: 1-93.